

Verksamhetsutveckling
Ledning och samordning
Pia Parkå

Styrelsen för Stockholm Vatten och Avfall AB
Styrelsen för Stockholm Avfall AB

Stockholm Vatten och Avfalls yttrande om stadsrevisionens årsrapport 2023

FÖRSLAG TILL BESLUT

Styrelsen föreslås besluta

att godkänna Stockholm Vatten och Avfalls yttrande om stadsrevisionens årsrapport 2023

Christian Rockberger
Verkställande direktör

Johanna Munther
Avdelningschef
Verksamhetsutveckling

Bilaga: Årsrapport 2023 Stockholm Vatten och Avfall - Rapport från stadsrevisionen

Sammanfattning

I stadsrevisionens årsrapport, RKV 2024/54, sammanfattas det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten. Vid Stockholm Vatten och Avfalls styrelsemöte den 7 mars 2024 presenterade stadsrevisionen sin rapport och rekommendationer.

Revisionskontorets sammantagna bedömning av det verksamhetsmässiga resultatet bedöms som delvis tillräcklig och det ekonomiska resultatet bedöms som i allt väsentligt tillfredställande.

Granskningen har identifierat brister i styrning och åiterrapportering avseende investeringsprojekt. Vidare har avvikelser identifierats i granskningar av systematiskt informationssäkerhetsarbete och efterlevnad av NIS-direktivet samt underhåll och reinvestering av dricksvattenledningsnätet.

Bakgrund

Årligen prövar revisionen om verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna styrningen och kontrollen varit tillräcklig.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhet och ekonomi
- Intern kontroll
- Fördjupad granskning

Stadsrevisionen har lämnat sin årsrapport för det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten till Stockholm Vatten och Avfall för yttrande. Yttrandet ska vara stadsrevisionen tillhanda senast den 28 juni 2024.

ÄRENDET

Sammanfattning av granskningsresultat samt bolagets analys och kommentar till åtgärder.

Bolagets analys och bedömning

Verksamhet och ekonomi

Bolaget konstaterar att revisorernas samlade bedömning är att bolaget bedrivit verksamheten delvis på ett ändamålsenligt sätt och noterar att revisorerna bedömer att bolagets redovisning ger rimliga förutsättningar för att bedöma måluppfyllelse.

Vidare bedöms bolaget ha bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Bolagets rapportering visar att verksamheten bidrar till att två av kommunfullmäktiges inriktningsmål som berör bolaget uppnås delvis samt att sju av tio av kommunfullmäktiges verksamhetsmål som berör bolaget har uppfyllts. Resterande tre verksamhetsmål är delvis uppfyllda. Revisionskontorets granskning visar att det finns grund för bolagets målbedömning och att bolaget har redovisat genomförda aktiviteter och orsaker till att vissa aktiviteter inte kunnat genomföras fullt ut under året.

Intern kontroll

Bolaget konstaterar att revisorernas samlade bedömning är att bolagets styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten varit delvis tillräcklig och att bolaget under året har fortsatt flera utvecklingsprojekt kopplat till styrning och kontroll, men att det kvarstår arbete med att implementera dessa i ordinarie verksamhet. Bolaget delar den bedömningen och noterar att rekommendationer kvarstår avseende brister i bolagets rapportering avseende bland annat investeringar, samt arbetet med offentlighetsprinciper. Bolagets kommentarer sammanfattas nedan under rubrik *Fördjupade granskningar*.

Fördjupade granskningar

Nedan sammanfattas revisionens rekommendationer utifrån de fördjupade granskningar som genomfördes under året samt bolagets kommentarer/åtgärder utifrån granskning:

Investeringar, direktupphandling och ÄTA

Revisionskontoret har granskat om bolaget har en tillräcklig internkontroll gällande beslut i investeringsprojekt samt direktupphandling och ändrings-, tilläggs- och avgående-beställningar (ÄTA) i samband med investeringsprojekt.

Bolaget konstaterar att revisorernas samlade bedömning är att bolaget inte har helt tillräcklig internkontroll inom området. Bedömningen grundar sig bland annat på att flera rekommendationer från tidigare års granskning ännu inte fullt ut åtgärdats. Bolaget har därutöver i en direktupphandling inte, säkerställt att direktupphandlingen skett i enlighet med Lag om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF).

Bolaget noterar att granskning visar att bolaget har styrdokument och riktlinjer för investeringar och inköp som tydliggör ansvar och beslutsnivåer och att styrdokumenterna följer stadens regler för ekonomisk förvaltning och Stockholms Stadshus AB:s tillämpningsanvisningar. Granskning visar dock att bolagets attestinstruktion inte har fastställts av styrelsen.

Vidare visar granskning att bolaget saknar en riktlinje för genomförande och uppföljning av ÄTA-arbeten

Bolaget rekommenderas att:

- Säkerställa att attestinstruktion fastställs av styrelsen.
- Utveckla ett gemensamt arbetssätt i investeringsverksamheten, bland annat vad gäller styrgruppernas arbetsformer och hantering av ÄTA.
- Fastställa riktlinje och beloppsgränser för beslut om ÄTA

Bolagets åtgärder:

Bolaget kommer fortsätta arbetet med att stärka projekt- och investeringsstyrningen. Bland annat genom vidareutveckling av projektstyrningshandboken, implementering av nytt systemstöd för planering, uppföljning och analys av projekt och projektportfölj samt utveckling och implementering av mallar och metodstöd för projektkalkyler och riskhantering. Enhetliga riktlinjer och rutiner kommer också att tas fram och implementeras för ÄTA-hantering samt tilläggsbeställningar i projekten. Vidare kommer fokus att ligga på att stärka återrapporteringen till beslutsfattare avseende beslutade investeringsprojekt. Attestinstruktionen kommer uppdateras och tas som ärende 13 juni på styrelsen.

Systematiskt informationssäkerhetsarbete och efterlevnad av NIS-direktivet

En granskning har genomförts i syfte att bedöma om styrelsen bedriver ett informationssäkerhetsarbete i enlighet med de bestämmelser som framgår av NIS-direktivet, lagstiftning och stadens riktlinjer.

Revisionskontorets sammanfattande bedömning är att bolaget bör utveckla sitt informationssäkerhetsarbete för att fullt ut efterleva bestämmelser i direktiv, lag och riktlinjer.

Bolaget rekommenderas att:

- Säkerställa att lokal anvisning för informationssäkerhet, i enlighet med stadens riktlinjer, antas av styrelsen.
- Fastställa en övergripande kontinuitetsplan som beskriver bolagets arbete för att säkerställa och upprätthålla kontinuitet i verksamheten

Bolagets åtgärder:

En lokal anvisning för informationssäkerhet är framtagen i enlighet med Stockholms stads krav och har beslutats av VD och förväntas antas av styrelsen efter sommaren. En övergripande kontinuitetsplan som beskriver bolagets arbete för att säkerställa och upprätthålla kontinuitet i verksamheten har beslutats av VD. Denna har utarbetats med utgångspunkt i det metodstöd som Stockholms stad publicerade i februari 2024.

Underhåll och reinvestering av dricksvattenledningsnätet

Revisionskontoret har granskat arbete med att planera och genomföra underhåll och reinvesteringar i dricksvattenledningsnätet. Den samlade bedömningen är att bolaget har en strukturerad projektstyrning av underhålls- och förnyelseprocesser.

Bolaget rekommenderas att:

- Säkerställa att arbetet med att skapa en enhetlig modell för riskhantering färdigställs och tillämpas som en integrerad del av projektstyrningsmodellen.
- Säkerställa att styrelsen har tillgång till tillräcklig information om pågående och planerade investeringsprojekt för att styra verksamheten.

Bolagets åtgärder:

I bolagets arbete med att stärka projektstyrningen har en projektstyrningshandbok lanserats och utbildningar genomförts. Bolaget konstaterar att det kvarstår områden att utveckla, bland annat riskhantering i projekt. Mot bakgrund av detta pågår ett utvecklingsarbete för riskhantering. Avseende rekommendationen att säkerställa att styrelsen har tillräcklig information om pågående och planerade investeringsprojekt har bolaget inlett en dialog med styrelsen om hur informationen kan förbättras och återrapporteringen till beslutsfattare stärkas.

Styrning av samhällsviktiga investeringsprojekt

Revisionskontoret har granskat hur staden styr, följer och har uppsikt över samhällsviktiga investeringsprojekt. Granskningen har för bolaget omfattat projektet Högdalens sorteringsanläggning för matavfall. Den samlade bedömningen är att bolagets underlag som legat till grund för beslut inte har varit tillräckligt tydliga och transparenta för att bolagsstyrelsen ska ha tillräcklig information för att fatta adekvata beslut, att Stockholm Vatten och Avfall AB inte i tillräcklig omfattning har berett ärenden till Stockholms Stadshus AB och kommunfullmäktige samt att den löpande återrapporteringen till bolagsstyrelsen avseende projektet Högdalens sorteringsanläggning för matavfall behöver utvecklas.

Bolaget rekommenderas att:

- Stärka styrning och kontroll gällande beslutsprocessen för investeringar.
- Förtydliga beslutsunderlag gällande vilka beräkningar som ligger till grund för investeringsbudgeten.
- Säkerställa att styrelsen har tillgång till tillräcklig information om pågående och planerade investeringsprojekt för att styra verksamheten.

Bolagets åtgärder:

Avseende rekommendationen att säkerställa att styrelsen har tillräcklig information om pågående och planerade investeringsprojekt har bolaget inlett en dialog med styrelsen om hur informationen kan förbättras och återrapporteringen till beslutsfattare stärkas. Bolaget kommer fortsätta arbetet med att stärka projekt- och investeringsstyrningen. Bland annat genom vidareutveckling av projektstyrningshandboken, implementering av nytt systemstöd för planering, uppföljning och analys av projekt och projektportfölj samt utveckling och implementering av mallar och metodstöd för projektkalkyler och riskhantering. Vidare kommer fokus att ligga på att stärka återrapporteringen till beslutsfattare avseende beslutade investeringsprojekt. Bolaget har i samråd med kommunstyrelsen inlett arbetet för att stärka samordning vid prioritering av åtgärder. Bolagets VD kommer bland annat ingå i styrgrupper för stadsutvecklingsprojekt där bolaget har betydande investering.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Bolaget konstaterar att revisionens uppföljning visar att bolaget delvis har vidtagit åtgärder utifrån revisionens rekommendationer. De väsentligaste rekommendationerna som återstår att genomföra är säkerställa att dataskyddsförordningen efterlevs och att det pågående arbetet med investeringar, direktupphandling och ÅTA-arbetet fortskrider. Bolaget har intensifierat arbetet för att åtgärda lämnade rekommendationer.

Hållbar dagvattenhantering – rapport 2022:9

Revisionskontoret har granskat stadens förebyggande arbete för att hantera dagvatten ur ett miljöperspektiv.

Den samlade bedömningen är att staden bedriver ett arbete för att minska de negativa konsekvenserna av dagvattnets påverkan på vattenförekomster. Det kan dock konstateras att målen om god ekologisk och kemisk status till 2027 är svåra att uppnå. Förutsättningarna för det strategiska arbetet kan utvecklas, bland annat genom en utökad erfarenhetsåterföring. Årets granskning visar behov av att klargöra otydligheter i ansvarsfrågan.

Bolaget rekommenderas att:

- I samråd med kommunstyrelsen se över möjligheten att stärka stadens samordning vid prioritering av åtgärder.
- I samråd med berörda nämnder utveckla formerna för kunskapsöverföring och kompetensutveckling kopplat till dagvattenfrågan.
- I samråd med kommunstyrelsen utvärdera stadens samlade arbete för att nå en hållbar dagvattenhantering

Bolagets åtgärder:

Bolaget har under 2023 samverkat med stadsledningskontoret i framtagandet av en Styrnings- och finansieringsmodell för åtgärder för god vattenstatus (KS 2023/157) där det förordas att en investeringsplan med liknande den som bolaget för sina åtgärdsförslag även ska tas fram för Trafiknämnden.

För att utveckla formerna för kunskapsåterföring och kompetensutveckling i samråd med berörda nämnder bidrar bolaget genom att vara ordförande i stadens Strategiska samverkansgrupp för god vattenstatus. Gruppen syftar till att på ledningsnivå samverka tvärfunktionellt inom ramen för arbetet med god vattenstatus. Övriga förvaltningar som ingår i samverkansgruppen är miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret, trafikkontoret, fastighetskontoret, idrottsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna. Under 2023 genomfördes en översyn av samverkansgruppens organisation och arbetssätt liksom av

de två underställda arbetsgrupperna som också är förvaltningsgemensamma: LÅP-gruppen och Dagvattengruppen.

Inom samverkansgruppen och dess arbetsgrupper sker en löpande kunskapsöverföring och kompetensutveckling kopplat till dagvattenfrågan.

Under 2023 och 2024 har grupperna haft gemensamma workshopar kring aktuella frågor och utmaningar. I grupperna sker också åiterrapportering av erfarenheter från de olika förvaltningarna samt identifiering av gemensamma insatser och initiativ som kan höja kunskapsnivån. Stockholm Vatten och Avfall och trafikkontoret samverkar bland annat i framtagande av typritningar för dagvattenreningsanläggningar i stadsgata.

Stockholm Vatten och Avfall, trafikkontoret och miljöförvaltningen är också parter i kompetenscentret Drizzle som drivs med stöd av Vinnova. Inom kompetenscentret utvecklar forskare vid Luleå tekniska universitet, tillsammans med företag och kommuner, dagvattenlösningar som minskar föroreningsbelastningen till sjöar och vattendrag.

Bolaget är sammankallande för stadens dagvattengrupp, vilken har arbetat fram merparten av det stadsgemensamma vägledande material som ger stöd i implementeringen av stadens dagvattenstrategi. Via dagvattengruppen och Stockholm Vatten och Avfalls förvaltning av stadens dagvattenwebb förs informationen vidare till konsulter och externa aktörer.

Miljöförvaltningen har en samordnande roll för arbetet med är att uppnå god vattenstatus i stadens vattenförekomster. Som ett led i denna roll har förvaltningen under 2023 tagit fram en lägesrapport som beskriver status för arbetet med Handlingsplanen för god vattenstatus.

Bolaget har bidragit med erfarenheter till rapporten. Resultatet har presenterats, förankrats och diskuterats tillsammans med övriga förvaltningar inom ramen för arbetet i Strategiska samverkansgruppen för god vattenstatus.

Bolaget gjorde 2020 en utvärdering av stadens åtgärdsnivå för dagvatten. Tillsammans med övriga förvaltningar har bolaget därefter prioriterat och arbetat vidare med de förbättringsförslag som identifierades i detta arbete.